

Оксана БАРДИН

Національний науковий центр
«Інститут аграрної економіки», м. Київ

РОЗПОДІЛ ГРОШОВИХ ПОТОКІВ В ЕКОНОМІЦІ УКРАЇНИ

Грошовий потік, уособлює фінансово-економічні відносини між окремими суб'єктами господарювання з приводу реалізації створеної продукції. Він виникає лише тоді, коли відбувається витрачання грошових коштів з рахунків підприємства або з каси [3]. Грошові потоки обслуговують здійснення господарської діяльності підприємства практично у всіх її аспектах.

Дослідження формування та розподілу грошових потоків в економіці України свідчить про глибокі зміни в цьому процесі. В нинішніх умовах зростає частка виробничих секторів економіки у вхідних грошових потоках підприємств (надходження грошових коштів). Зокрема, частка сільського господарства за період 2010 – 2014 років зросла більш ніж у півтора рази – з 2,8 до 4,6 %, а частка промисловості зменшилась з 34,4 до 30,2 %. Проте загальна тенденція залишається незмінною: найбільша частка вхідних грошових потоків зберігається за торгівлею, причому вона постійно зростає.

Таблиця 1

Вхідні грошові потоки підприємств за видами економічної діяльності, %

Види економічної діяльності	2010	2011	2012	2013	2014*
сільське, лісове та рибне господарство	2,83	3,12	3,89	4,34	4,56
промисловість	34,36	35,13	32,51	33,81	30,23
будівництво	2,81	3,14	3,57	3,50	3,29
оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	38,15	36,60	36,99	38,95	44,79
транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	4,23	4,52	4,68	4,86	3,91
тимчасове розміщування й організація харчування	0,39	0,34	0,39	0,42	0,28
інформація та телекомунікації	1,89	1,80	1,80	1,87	1,72
фінансова та страхова діяльність	7,01	6,51	5,66	3,59	2,56
операції з нерухомим майном	1,79	1,73	2,11	2,04	1,79
професійна, наукова та технічна діяльність	5,06	5,82	6,60	4,79	5,42
діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	1,03	0,90	1,30	1,12	0,86
освіта	0,04	0,04	0,04	0,04	0,03
охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	0,17	0,16	0,18	0,21	0,14
мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	0,15	0,14	0,20	0,37	0,37
надання інших видів послуг	0,06	0,06	0,07	0,07	0,05

Джерело: Розраховано автором за даними Державної служби статистики України,

* Без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та частини зони проведення антитерористичної операції

Аналогічна картина спостерігається і у вихідних потоках підприємств (витрачання грошових коштів). Відповідно до таблиці 2, як і у вхідних потоках, найбільшу частку займають торгівля та промисловість (відповідно 42,8 і 30,2 %). Тобто більша частина грошових потоків зосереджені у підприємствах цих двох видів економічної діяльності – 73 %.

Таблиця 2

Вихідні грошові потоки підприємств за видами економічної діяльності, %

Види економічної діяльності	2010	2011	2012	2013	2014
сільське, лісове та рибне господарство	2,45	2,68	3,39	3,98	3,81
промисловість	34,21	34,98	32,68	33,75	30,20
будівництво	2,94	3,26	3,62	3,62	3,44
оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	38,10	36,85	37,25	39,10	42,77
транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	4,21	4,52	4,65	4,83	3,96
тимчасове розміщування й організація харчування	0,41	0,35	0,41	0,45	0,36
інформація та телекомунікації	1,85	1,79	1,74	1,76	1,84
фінансова та страхова діяльність	6,78	6,44	5,48	3,47	2,41
операції з нерухомим майном	1,96	2,00	2,31	2,23	3,20
професійна, наукова та технічна діяльність	5,54	5,74	6,68	4,93	6,50
діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	1,08	0,96	1,23	1,16	0,90
освіта	0,04	0,03	0,04	0,04	0,03
охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	0,17	0,16	0,18	0,21	0,15
мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	0,20	0,18	0,26	0,40	0,38
надання інших видів послуг	0,06	0,06	0,07	0,07	0,04

Джерело: Розраховано автором за даними Державної служби статистики України

* Без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та частини зони проведення антитерористичної операції

Серед інших видів економічної діяльності слід виділити катастрофічно малу частку грошових потоків освіти, мистецтва, спорту, охорони здоров'я.

Для сільського господарства характерно не тільки збільшення частки у загальних обсягах грошових потоків, а і певне перевищення вхідних потоків над вихідними.

Значний дефіцит грошових коштів спостерігається майже за всіма видами економічної діяльності, що говорить про суттєве перевищення вихідних грошових потоків над вхідними. Така ситуація свідчить про неефективне управління грошовими потоками підприємств.

Основною метою управління грошовими потоками [2, с.77] є забезпечення фінансової рівноваги підприємства в процесі його розвитку шляхом синхронізації грошових потоків, прискорення процесу надходження грошей, контролю за витратами грошових коштів, капіталізації тимчасово вільних грошових коштів.

Розподіл вхідних грошових потоків в сільському господарстві виглядає наступним чином.

Основна маса грошових коштів надходить від реалізації зернових та зернобобових культур, а також худоби і птиці (у живій вазі), що становлять в

середньому понад 19 % від загальної маси надходжень. Стрімко збільшилися надходження від олійних культур у 2014 році порівняно з 2010 – понад 8 %. На картоплю, молоко та молочні продукти припадає більше 14 % і 12 % відповідно. Понад 7 % і 3% в середньому надходжень становлять овочі та яйця. До 3 % грошових коштів припадає на цукрові буряки та плоди і ягоди.

Таблиця 3

Вхідні грошові потоки по сільському господарству, %

Роки	Зернові та зерно бобові культури	Олійні культури	Цукрові буряки	Карт опля	Овочі	Плоди та ягоди	Худоба та птиця (у живій вазі)	Молоко та молочні про-ти	Яйця
2010	19,26	8,72	2,88	17,44	9,07	1,85	22,80	14,46	3,51
2011	26,89	9,90	3,33	17,00	7,25	2,08	18,55	11,63	3,36
2012	27,21	11,44	2,99	10,08	7,46	2,07	22,66	11,53	4,56
2013	27,01	11,25	1,41	13,65	7,66	2,28	19,76	12,74	4,25
2014	30,91	17,18	1,35	13,84	6,51	1,30	14,05	10,74	4,12

Джерело: Розраховано автором за даними Державної служби статистики України

* Без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та частини зони проведення антитерористичної операції

Висновок. Розподіл грошових коштів на різних рівнях, тобто на рівні економіки держави, в сільському господарстві та на підприємствах рослинницької і тваринницької галузей виглядає наступним чином. В середньому найбільші надходження та витрачання грошових коштів по економіці України - від промисловості, оптової і роздрібною торгівлі та ремонту автотранспортних засобів, а найменше надходжень – від освіти, охорони здоров'я, спорту та мистецтва. В сільському господарстві основна маса грошових коштів надходить від реалізації зернових та зернобобових культур, а також худоби і птиці (у живій вазі), найменше грошових коштів припадає на цукрові буряки та плоди і ягоди.

Одним із напрямів подолання дефіциту грошових коштів є формування ефективної системи управління грошовими потоками. Важливо підібрати для кожного підприємства свій індивідуальний підхід до якісного і ефективного управління ними.

Література

1. Бланк И. А. Управление денежными потоками: учеб. пособие / Бланк И. А. – К.: Ника-Центр, 2007. –752 с.
2. Сороківська М.В., Юсипович О.І. Фінансовий менеджмент (математичний інструментарій): Навч. посібник. – Львів.: «Новий Світ-2000», 2011. – 284 с.
3. Клименко О.В. Теоретичне визначення та класифікація грошових потоків підприємства / О.В. Клименко // Ефективна економіка. - № 9. – 2013. – С.115-117
4. Managing your business's cash flow // Business owner's toolkit. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bizfilings.com/toolkit/sbg/finance/cash-flow/managing-your-businesses-cash-flow.aspx> (30.06.14)